

HRVATSKI LIST: U pretplati cijenu god. K 48.—, polugodište K 24.—, mjesečno K 12.—, u maloprodaji K 4.—, u maloprodaji 16 fl. pojedini broj. ČAKI prima se u avij listu trg Cuslova 1

odina IV.

Utjeha u zlom vremenu.

(Prije sedamdeset godina.)

Jezecze Polska nie zginela,
Póki my żyjemy!
(Jošte Poljska ni propala
dok mi živimo!)

Kare! Havliček pisao je prije sedamdeset godina: „Svrha ovog članka nije druga, nego pojasniti kao te znamenite izreke iz poljske pjesme i okrenuti je na naše sadašnje prilike.

Mnogi naši časopisi (nećemo da kažemo koji, da ne bi činilo, da iz osobnih razloga to pišemo) vode ne prestane tužaljke radi sadašnjim nevoljama i slobode. Neprestano njihovo tužakanje jeste: je već izgubljeno, sloboda štampe je porušena, ne smijemo pisati istine, narode! Već posrijedni govorimo slobodno k tebi itd. itd. itd.

Mi takovog postupanja u sadašnjim prilikama možemo odobravati. Sigurno jeste, da smo u svojim godinama veoma skrćeni, i da nas možda čeka još veća opasnost; no nije mudro, precijenjivati i poticati naše gubitke i nesreće, čime se samo plaše i odlučni prijatelji slobode i potkopava se poljanje naroda, dok se na drugoj strani podaje time živnicima jedino više smionosti i odvaznosti.

Osobito, što se tiče slobode štampe, nije istina, smo slobodu štampe izgubili, kako su to natužakali ovi časopisi. Slobodu štampe imademo, a novi povoljni zakon o štampi samo je ograničio slobodu štampe velikim kauzijama i prijetnjama velikih članika i zatvornim kaznama; može se dakle ka- i da onima, koji hoće slobodno pisati, prijeti sa opasnost nego prije, ali zato ipak nije još potena sloboda štampe. Mi se barem nadamo, do- zati činom, da sloboda štampe nije porušena, i da no kazati tako ministarstvu istinu u oči. Štabi je jnik, koji junački mial samo u vrijeme mira, kad ma opasnosti. Radi malo novaca i komad tamnice mora se istina još zamućati. Onaj je izgubljen, i je izgubio pouzdanje u sama sebe.

Kakva je opasnost naše slobode? Tko su naši prijatelji? — Pogledajmo im malko hladno u oči. Nekoliko ministara, bit će osam ili devet, sami slabi i; iza njih veći dio plemstva, ponajviše ljudi ma'om pameću i još manjom djelatnošću i od- znošću: onda veliko mnoštvo „dobro mislećih“ sezdesetdesetmaša i različitih ljudi, no koji imadu vikatitost, da su svagdje samo sekundanti, a kad o nešto važna radi, uvijek se odlažu i drže sa akim, koji pobijedi.

Istina doduše, da to ministarstvo imade na oju službu ogromnu vojsku, koja mora svi vjero- ti ono, što joj se naredi, da vjeruje, bilo to istina ne, i koju (vojsku) smatra današnja vlada za naj- avniji dokaz svakog prava; ali moramo priznati, da svi dokazi nisu dovoljni za dugo vrijeme, jer su lično dragi, a tko treba za dokaz svog prava 10.000 muževa i 100.000 konja, zaslužuje više sa- javanja nego straha.

Na drugoj strani pak stoji cijeli narod, koji si jista želi slobodu, te je pripravan, da doprinese za u mnoge žrtve; slobodoumni su ljudi velika očea- dna većina u zemlji, što im dakle manjka, da tvare svoje želje? Ništa, do li da si postanu svi- sni svojih sila, manjka im izobrazba, sloga, zdravi misao, opreznost i dobra uporaba prilika. Čemu akle uzaludno tužakanje i očajavanje? To ne vodi kamo. Slobodu se ne postizava krikom, ni plačem, tužakanjem, samo iz manjive ruke cvijeta nada? godinu, za dvije godine ne može se preučiniti, o su iskvarili vijekovi. Kad bi svaki državljani već da bio tako izobražen, da bi razumio sve, što nam eba, bila bi igračka uspostaviti zemaljsku upravu ko, kako je trebaju slobodni narodi. Moramo dakle i narod podučavati i tako se uvijek približavati željenom cilju. Makar to i ne bilo u jednu godinu, dvije godine, zašto još ne će pametan čovjek očajati, niti će svojim radom udariti o zemlju i ostaviti u posao. Pogledajmo na ostale narode, koji sada e dugo vremena uživaju sigurne i neporušljive obode; oni ih također nisu našli u snu, oni si ih su izvojsili u jedan dan ili u jednu godinu, već žrtvovali mnogo vremena, mnogo rada mnogo tava.

Zato ne smijemo ni mi očajavati, već raditi ošte Poljska ni propala, dok mi živimo“, ili inače: oš sloboda ni propala, dok mi živimo“. — „Ne ajmo se!“ stoji napisano pod slikom našeg dra- egera, a tko nek bude naše sveopće geslo. Makar i- še sile ne bile još dovoljne u ovo doba, no vje- smo, da si možemo te sile sami povećavati, budemo svojom djelatnošću, ustrajnošću i obzirnošću pod- avajući sudržavljane, koji još nisu dozreli do svijesti. nam se ostvara veliko polje nade za rad i ne- rpjiv izvor naše sile i slobode; brinimo se, da m ne bi bio pomućen.“

„Narodni Noviny“, dne 27. ožujka 1849.

BATNI IZVJEŠTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 13. (D. u.) Službeno se javlja: Na talijanskoj fronti malena bojna djelatnost. U Albaniji bijaše zadržano prodiranje Francuza u liniji Čamija-Sina-Premta. — Poglavica generalnog stožera.

Njemački.

Berlin, 13. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja: Zapadno bojište: Vojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Otkad do- kad živahna topovska borba. Mjesni pješadijski bo- jevi. — Vojna skupina njemačkog prijestolonasljed- nika: Jugozapadno od Noyona poduzeše Francuzi opeta jake protunavale na obim stranama ceste Roye-Estrees-St. Denis. I ovaj se je nasrtaj skršio uz najteže gubitke. Na bojištu leži rastrijeljeno preko 60 oklopljenih vozova. Broj je zarobljenika narasao do 15.000. Prema dosadašnjim ustanovljenjima iz- nasa plijen na topovima preko 150. Kod odbijanja neprijateljskih protunavala palo je u neprijateljeve ruke nekoliko naših topova, koji su bili dovedeni u prve pješadijske linije. Sjeverno od Aisne pro- vališe jaka odijeljenja u neprijateljsko jarke. Južno od Aisne napadnimo poslize jakog topovskog dje- lovanju neprijatelja, te ga bacismo iz njegovih linija istočno od Cutry-Dommiera preko ovih mjesta. Sje- verno od Courcya pročišćena je od neprijatelja ni- zina Savleres. Učinismo 1500 zarobljenika. Uz ve- like su se gubitke skršile više puta opetovane ne- prijateljske navale sjeverozapadno od Chateau Thierry. U dva posljednja dana rastrijeljeno je 35 neprijateljskih lijetala. Kapetan Berthold i poručnik Wenkhoff izvojsiše svoju 33., natporučnik Schleich svoju 29. i 30., poručnik Veltiens svoju 20. i 21., kapetan Reinhard svoju 20. zračnu pobjedu. — Ludendorff.

Rat.

Francuski izvještaj od 10. lipnja na večer: Ti- jekom drugog dana ofenzive uzmogao je neprijate- ljskim te novim bojnim silama neprestano pojača- vanim nava'ama prodrijeti u pravcu na Estrees, St. Denis i Ribecourt. Naše su se čete neprijatelju tvrdo- kornoj i žilavo opirale. Uslijed ponovnih juriša i uz cilju teških žrtava, mogao je neprijatelj osvojiti sela Mery, Belloy i St. Maur Visoravnica Belloy bijaše pozorište junačkih bojeva. Južno od Reconn-sur-Matz se Nijemci ustalili u Marqueglise, dok se je dalje istočno nastavila borba na južnim ulazima u Elin- court. Na našem desnom krilu uspjelo je neprijatelju, te je izašlo iz šume Thiécourt. Na našem lijevom krilu skršismo među Courcellesom i Ribecourtom neprijateljske navale te oduzismo naše položaje. Istočno od Oise izjavio se je pokušaj Nijemaca, da opeta osvoje Port. Na engleskoj fronti nemia, osim o obostranoj topovskoj djelatnosti u raznim odsje- cima, ništa da se javi.

Francuski izvještaj od 11. lipnja na večer: Bitka je trajala danas od Montdidiera do Oise. Na lijevom krilu poduzele su naše čete, poduprte jurišnim vozovi- ma, danas popodne protunavala na fronti od 13 kilometara između Ribecourta i St. Maura. Usprkos ogorčenom otporu neprijatelja doprli smo sve do južnog ruba Freteya, osvojili uzvisinu, ležeću između Courcelles i Mortemera, te pomaknuli naše linije unaprijed za više od 2 kilometra. Istočno od Mery osvojili smo opet Belloy i šumu Genlis te dopri- trpio si ne gubitke, pustio je više od 1000 zaroblje- nika u našim rukama. U centru, gdje je nepri- telju bilo uspjelo da sune sve do južno od farne Loges i Antheuila, bio je bačen od naših četa preko ovih odsjeka, koje su napustile u skladu sa susjednim silama. Na desnom krilu kušao je neprijatelj, poja- čajući svoj pritisak, da dopre do doline Matze. Više neprijateljskih navala protiv Chovincourta bilo je suzbijeno. Neprijatelju je uspjelo ustaliti se u Macho- montu i u Bethancourtu, za koje se vodi žestok boj. Južno od Oursqa osvojili su jutros Amerikanci šumu Belloy te su dopremili 300 zarobljenika.

Francuski izvještaj od 12. lipnja popodne: Iz- medju Montdidiera i Oise trajala je bitka na večer i po noći bez većih promjena. Na lijevom smo krilu skršili pokušaje neprijateljskog protudjelovanja. Fran- cuske su čete postigle nove uspjehe istočno od Merya i od šume Genlis. Žestoke su njemačke navale kušale, da potisnu Francuza također na Arondei natrag na fronti St. Maur-Ferme Loges-Antheuil. Francuske su čete izdržale sunak, zadale neprijatelju teške gubitke te očuvale svoje položaje. Francuzi drže prostor južno od Chevincourta-Marest sve do Matze. Po'ag novih vijesti sukobio se jučer francuski protunapadaj sa

moćuom njemačkom nava'om, koja se spremala u istom odsjeku. Francuske su čete susrele jake nepri- jateljske bojne sile, koje su razbile. Zarobljenici, koje je dopremila jedna jedinica divizija, pripadaju četiri- rima različitim divizijama. Južno od Aisne navalili su Nijemci jutros rano između rijeke i šume Villers Colteretts. Na fronti Dommier-Cutry južno od Am- blemenya u toku su žestoki bojevi.

Engleski izvještaj od 12. lipnja u jutro: Noćas navalilo je neprijateljsko jurišno odijeljenje na našu postojanku u šumi Quelay ali je bilo suzbijeno. Izveli smo uspješan udarac kod Coyellesa, kod ko- jega smo zarobili nekoliko momaka. Neprijateljsko je topništvo djelovalo tečajem noći na prekide za- padno od Lensa.

Amerikanski izvještaj od 11. lipnja: Sjevero- zapadno od Chateau-Thierry pomaknuli smo opet uspješno našu frontu u šumi Belleu unaprijed te smo zarobili 250 momaka, među kojima tri časnika te smo zaplijenili znatni ratni materijal, strojne puške i opkopne mužare. U Woivreu izvele su naše ba- terije djelotvornu smetajuću paljbu.

„Neue Zürcher Zeitung“ javlja iz Washingtona od 6. t. m.: Ma da je raid njemačkih podmornica na oball New Jersey pobudio u pučanstvu senza- cijlu, u službenim krugovima se nije nikako dojmilo. U krugovima pomorskog odsjeka, ne smatra se poduzete petorice njemačkih podmornica kao oz- biljno ugrožavanje američkih transporta četa. Upravo se rugaju glasinama, da će njemačke pod- mornice pucati na obalne gradove a osobito na New-York, što je veoma teško radi niskog vodo- staja. Raid podmornica smatra se više teatralnim gestom, da se učini utisak na njemačku javnost. Htjelo bi se saopćiti njemačkom narodu, da voj- nički transporti Amerikanaca u Europu nijesu pre- kinuti. Novine ističu, da je svrha raida više poli- tička nego li vojnička. Da su njemačke podmornice imale zapovijed, da napadnu na vojničke transporte, ne bi se bile najavile torpedovanjem malih trgo- vačkih ladja. Ukupni broj torpedovanih brodova iznosi 8 ili 9. Radi se samo o malim parobrodima od 2000 do 3000 tona. Momčad je, čini se, bila riješena.

Talijanske čete, koje se nalaze u Francuskoj, nijesu još sudjelovale kod vojničkih operacija, kako preizlazi iz informacija „Epoce“.

„Figaro“ javlja, da imade na zapadnoj fronti 60 do 80.000 Portugiza, koji su svi valjano iz- vježbani i koji se bore sa velikim junaštvom. Tije- kom zadnje ofenzive pridonijelo je 20.000 Portu- giza pod vodstvom generala Gomes de Costa mnogo k tome, da je ofenziva bila zaustavljena.

„Manchester Guardian“ piše, e je njemačka ofenziva na Aisnei mnogo bolje ispalila nego što su saveznici očekivali. Može se očekivati novi pokušaj preneraženja. Uspije li ovo iznenadjenje, stajali bi Nijemci na četirim točkama, koje imadu vitalni in- teres za saveznike: najprije kod kanalskih luka, onda kod Amiensa i ušća Somme, u treće kod ulaza u Pariz, a u četvrto kod točke, koju se još ne može naznačiti. Njemačka bi ofenziva onda kušala po- stići na jednoj od tih točaka odlučujući uspjeh a za ovaj uspjeh sakupljaju Nijemci što više sila. Za Englesku bi bilo najpametnije, kad bi uspjehe, koje je postigla ove godine na istoku, izgradila te one- mogućila svaki protuudarac, što bi ga neprijatelj tamo poduzeo tijekom 1919. godine. Rusiju se na istoku može najbolje na taj način naknaditi, da se razvlje pomoćna vrela Indije te upotrijebi pomoć Japana ne u Sibiriji već u Turskoj.

* Ministarska kriza. Javljaju iz Beča od 12. t. mj., da nije još pala odluka, da li će poći Seidler ili će poći parlament. Njemačko-nacionalne se novine nadaju, da će se vratiti režim po § 14. Nadaju se, da će Seidler ostati te vele, da Seidler uživa još uvijek carevo povjerenje i da je njegov položaj ustaljeniji nego li je ikada prije bio. 12. lipnja u 6 sati na večer obdržavalo se mini- starsko vijeće, na kojem je Seidler izvijestio svoje drugove o položaju. Čini se, da će se Seidler od- lučiti za „ex lex“ stanje sve do jeseni. U parla- mentarnim se krugovima tvrdi, da su osim Töggen- burga nastupili za saziy carevinskog vijeća još slijedeći ministri: ministar poljodjelstva grof Sylva- Tarouca, ministar željeznica Bahhans, finansični mi- nistar Wimmer, trgovački ministar Wieser i ministar za socijalnu skrb dr. Mataja. U nekim se stranač- kim skupinama tvrdi, da će poljački ministr-

